

AĞIR AĞIR HAFİFLEME

Necmi Zekâ

(Virgöl, Kasım 2007, sayı 112)

Fahri Güllüoğlu'nun yeni çıkan şiir kitabı *Magmanın Gözleri*'nde W. Borchert'in ünlü "Bizim Manifestomuz Bu" metninden kısa bir alıntı var. Sadece başında yer aldığı –bir tür güncelleme ya da 'remix' olarak okunabilecek– "Kırık Manifesto" şiirini değil, kitabın tamamını Borchert'in manifestosundan yola çıkarak tartışmak mümkün. 2. Dünya Savaşı'nın yarattığı ağır travmanın, dehşetin ve yenilginin en sarsıcı belgelerinden biri olan manifestoyu, Güllüoğlu için (bugün için) anlamlı kılan, öncelikle bizlerin hâlâ –Borchert'in deyimiyle– "fazlasıyla disonans" olmamız. Bu, kuşkusuz dünyanın ahengiyle olduğukadar, içimizdeki dinmek, çözülmek bilmeyen gerilimle de ilgili bir saptama. 'Durumumuzu' çok kabaca özetlemek gerekirse: Ne hale geldiğimizi, nereye gittiğimizi görmeye, seslendirmeye çalışırken, "boşluk", "çukur" ya da "çıkamaz"larla uğraşırken (Magmanın Gözleri kitabında bu metaforlara sıkça rastlanıyor), sürekli bocalıyor, kırılıyor, batıyoruz; sonunda "... tekeri düşmüş bin araba hantallığında, / susmuş bakır çehreli katedral çanı gibi gömülüyoruz." Ancak Güllüoğlu, böyle çarpıcı imgelerle sadece üzerimizdeki (ve içimizdeki) ağırlığa işaret etmekle yetinen bir şair değil. Yaptığı daha çok, akıbetimizi ve ağırlığımızı özgürce, özgün bir yaklaşımla şiirde düşünebilmeyi denemek; yaşamın gerilimini düşüncenin gerilimi olarak ortaya koyabilmek. Şiirlerini ilginç kılan da, entelektüel ufkunun genişliğine karşın, düşünce akışını insan felsefesi ya da varlık felsefesinden esinlenmiş kavramsal çerçevelere hapsetmemesi; tam tersine, mevcut bilgilerimize fazla itibar etmeden, serinkanlı, hatta genç bir şair için fazlasıyla ağırbaşlı diyebileceğimiz bir tavırla, direniş olanaklarını araştırması.

Güllüoğlu, yakasının "zehirli broşu" olarak gördüğü şiiri adeta "bir toplam"a karışmaya, "kuru bir nefesle" eskimeye karşı "uzun bir direnmek" olarak inşa ediyor. Yer yer "televizyonları çöpe fırlatmak" gibi sıradan önerilerde bulunsa da, genellikle kanıksanmış eleştirilerden, daha da önemlisi tipik genç öfkelerden uzak duruyor. "[Y]üksek perdeden / öfkemin / fitili harlamıyordu kimsenin gözünde" deyişindeki içtenlikte ya da "[n]eden sonra, kederlenmek, yaşamın tekerine takılıp sızısız bir tekerlemeye dönüşüyor" cümlesindeki gerçekçilikte bunu görebiliyoruz. Güllüoğlu'nu kaosa teslim olmaktan, kötümser bir edilgenlikten ya da siniklikten koruyan ise, direnmedeki ısrarı. Direnişi –siyasi projelerden çok– temel bir diri kalma, dirimselliği yitirmeme çabasıyla ilişkilendiren Güllüoğlu, bunu akabilme, akışı sürekli kılabilme olarak geliştiriyor. Bazen meditatif bir hal alan, "berkitilmiş iç monolog"lara dönüşen şiirlerinde çoğunlukla dışarıdan içeriye doğru gerçekleşen bu "karanlık akış"ın iki niteliği göze çarpıyor. Bunlardan birincisi, basit bir karşıtlık kurmak, hızlanma ya da hafiflemeyi ağırlıklarımızın karşısına dikmek yerine, bir bakıma ölüme en yakın noktada ölüme direnme konumuna geçip, bakışın, sözün hareketini olabildiğince ağırlaştırması. İkincisi ise, gene paradoksal bir biçimde –"ters pusula"lar, "sayrıl adımlar", "yanlış notalar" ile– bu içe doğru akışta sadece bedeni değil, (öznedenden bağımsız) düşünceyi de diri tutmaya çalışması. Bu açıdan "magma", sadece varoluş ve yokoluşun değil, bu "tekilde çoğulu öncesiz" arzulayan düşüncenin de ana metaforu olarak beliriyor. (E. Fink'in Heraklit seminerinin sonunda Heidegger'e yaptığı teşekkür konuşmasında eğindiği gibi, düşünce yapıtlarını hareketsiz, koca dağlar sansak da, onları dağ yapan aslında yeraltından bastıran "akışkan magma"nın gücüdür.)

Ağır ağır oluşan ve kaybolan magmanın gözleri kadar sesleri de Güllüoğlu'nun kitabında önemli bir yer tutuyor. Hatta kitabın tamamını –“başıbozuk dissonanz”ı ile– akıbetimizin sert bir “ezgi”si olarak duymak mümkün. “Eti tükenen bacağın kemik duruşu gibi kireçlen”miş bu ses, Rimbaud'nun isyan dilinden, Rilke'nin kalp dilinden, Borchert'in –ağaca ağaç demeyi öneren– doğrudan, saydam dilinden geçmiş, her şeyi hızla tüketen bir ses. Artık“hiç mi hiç göveremeden” konuşuyor; “salkım salkım” notaları, daha çok da harfleri ile, –susma imkânlarını da kullanarak– belki ancak “kopkoyu çıkmaz bir olasılık” olarak sürüyor. (Borchert alıntısında akort tutmayan "piyanolarımız"ın, akla daktilo, bilgisayar gibi yazı mekanizmalarını da getiren "klavyelerimiz" kelimesiyle karşılanması, istemeden de olsa bu farkı ortaya koymaya yetiyor.)

Güllüoğlu'nun akıbetimiz ile ilgili daha neler (ve nasıl) diyeceğini, susacağını, merakla bekleyeceğiz.